

تحلیل تصمیم‌گیری مدیران ارشد با تأکید بر نقش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی

محمد گراوند^۱

فرزانه حیدر پور^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۱

چکیده

با توجه به جهانی‌شدن و رقابت فزاینده، مدیران برای اتخاذ تصمیم‌گیری به اطلاعات نیاز دارند. سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت، ابزارهای تحلیلی جهت بهبود تصمیم‌گیری برای مدیران فراهم می‌نمایند. از سوی دیگر، کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت، نقش مهمی را به‌عنوان ارائه‌کننده اطلاعات در تصمیم‌گیری مدیران و بهبود عملکرد سازمان‌ها ایفا می‌کنند و حاکمیت شرکتی نیز، تصمیمات استراتژیک را تحت تأثیر قرار می‌دهد. هدف پژوهش، تحلیل تصمیم‌گیری مدیران ارشد با توجه به نقش کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی می‌باشد. به‌منظور دستیابی به هدف پژوهش، از روش کیفی و مصاحبه عمیق استفاده شد. با به‌کارگیری روش نمونه‌گیری گلوله برفی، ۱۵ مصاحبه با اساتید دانشگاه، مدیران و اعضای هیات مدیره شرکت‌های تولیدی طی سال ۱۴۰۲ انجام و با نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها و کدگذاری باز و محوری، ۲۵ کد به دست آمد که در قالب ۳ مقوله و ۱۵ مؤلفه طبقه‌بندی گردید. درنهایت، مدل مفهومی ارائه گردید. نتایج نشان داد که کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیران تأثیر می‌گذارد. همچنین پشتیبانی مدیریت ارشد از سیستم‌های حسابداری مدیریت، استفاده از فناوری‌های نوآورانه، کنترل داخلی و اخلاق حرفه‌ای از جمله مواردی هستند که کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت تأثیرگذار هستند.

واژه‌های کلیدی: حسابداری مدیریت، حاکمیت شرکتی، تصمیم‌گیری، پدیدارشناسی.

۱- گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. mohammad.geravand@iau.ir

۲- گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) fheidarpoor@iau.ac.ir

۱- مقدمه

در هزاره سوم، اطلاعات و دانش به ثروت اصلی سازمان‌ها تبدیل شده و بنگاه‌های تجاری و واحدهای تولیدی برای کسب مزیت رقابتی به دنبال استفاده هر چه بیشتر از این ثروت در تصمیمات خطیر خود در محیط پویای امروز می‌باشند (رهنمای رود پستی و همکاران، ۱۳۹۲). از سوی دیگر، جهانی شدن و تغییر اقتصادی از اقتصاد مبتنی بر صنعت به اقتصاد مبتنی بر اطلاعات، مدیریت کسب و کار را ایجاب کرده است که بتواند با اولویت دادن به مزیت رقابتی، از طریق بهبود شرایط، به طور مؤثرتر، کارآمدتر و به شیوه‌ای کنترل شده عمل کند. عصر اطلاعات دوره‌ای است که اطلاعات زیادی را در تصمیم‌گیری در بر می‌گیرد (رسمی^۱، ۲۰۲۰). مدیر کسب و کار، مسئول موفقیت سازمان در دستیابی به اهداف تعیین شده می‌باشد. یکی از وظایف مدیر، تصمیم‌گیری است. در عصر دیجیتال کنونی، محیط کسب و کار به سرعت در حال تغییر است؛ بنابراین، سازمان‌ها باید بتوانند خود را با تغییرات محیطی سازگار کنند تا بتوانند به حیات خود ادامه دهند؛ بنابراین تصمیمات استراتژیک باید سریع گرفته شود. برای اتخاذ تصمیمات موفق، پیاده‌سازی یک سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت با کیفیت از نیازهای اساسی سازمان است. یک سیستم اطلاعاتی باکیفیت اطلاعاتی را تولید می‌کند که نهایتاً می‌تواند منجر به تصمیم‌گیری بهتر شود (سانارتا^۲، ۲۰۲۳). اطلاعات به تصمیم‌گیرندگان اجازه می‌دهد تا معتبرترین و معقول‌ترین تصمیمات را اتخاذ کنند (چانگ^۳، ۲۰۲۳). توانایی مدیریت اطلاعات برای شرکت‌ها بسیار مهم است زیرا می‌تواند مبنایی برای کسب مزیت رقابتی باشد. با یک سیستم یکپارچه، اهداف مدیریت به راحتی محقق خواهند شد. موفقیت سیستم اطلاعاتی یک شرکت به نحوه اجرای سیستم، سهولت سیستم برای کاربران و استفاده از فناوری مورد استفاده بستگی دارد. سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت یکپارچه‌سازی هماهنگ از اجزا/زیرسیستم‌های مختلف برای پردازش داده‌ها در اطلاعات حسابداری مدیریت است (زاینا و همکاران^۴، ۲۰۲۲). اطلاعات حسابداری باکیفیت بالا باعث می‌شود تا اطلاعاتی را برای سرمایه‌گذاران جهت کمک در ارزش‌گذاری صحیح دارایی‌ها و تصمیمات سرمایه‌گذاری، فراهم آورد و زیان‌های ناشی از ارزش‌گذاری یا تصمیم‌گیری ناصحیح در سرمایه‌گذاری را کاهش دهد (نادری و همکاران، ۱۳۹۷). مدیریت به یک سیستم اطلاعاتی خوب و یکپارچه نیاز دارد. سیستم‌های اطلاعاتی منابعی برای شرکت‌ها هستند که می‌توانند اطلاعات مورد نیاز مدیران را برای کنترل فعالیت‌هایشان، بهره‌برداری از فرصت‌ها، شناسایی مشکلات و انتخاب و اجرای مناسب فرآیند انطباق به گونه‌ای که انتظار می‌رود شرکت به خوبی به اهداف خود دست یابد، ارائه دهند (جاسریادی^۵، ۲۰۲۲). اطلاعات حسابداری مدیریت را می‌توان به عنوان اطلاعاتی که اقدامات احتمالی و پیامدهای مالی را که عدم قطعیت محیط کسب‌وکار به طور مؤثر به اندازه

¹ Resmi² Sunarta³ Chang⁴ Zaena⁵ Jusriadi

گیری تبدیل و تجزیه و تحلیل می‌کند، تعریف کرد. از آنجایی که محیط کسب و کار به سرعت در حال تغییر است، فعالیت‌های تولیدی در نتیجه رقابت شدید بازار امروز پیچیده‌تر شده‌اند که مدیران را بر آن می‌دارد تا اطلاعاتی را مطالبه کنند که دامنه وسیع‌تری دارد تا به آن‌ها در تحمل شدت رقابت بازار و دستیابی به اهداف و مقاصد کمک کند. اطلاعات حسابداری مدیریت به اطلاعاتی گفته می‌شود که دامنه وسیع‌تری دارد که مدیران را برای دستیابی به اهداف و مقاصد و به‌طور متوالی بهبود عملکرد سازمانی پشتیبانی می‌کند. دامنه اطلاعات حسابداری مدیریت شامل، اطلاعات مالی و غیرمالی است. حسابداری مدیریت در چند دهه اخیر در نتیجه ظهور جهانی شدن و پیشرفت تکنولوژی توسعه یافته است. از آن زمان به بعد، حسابداری مدیریت گسترش یافته و حوزه‌های مهم دیگری مانند فرآیند تصمیم‌گیری، اندازه‌گیری عملکرد، کنترل، برنامه‌ریزی استراتژی و فعالیت‌های انگیزشی را در برمی‌گیرد که در ارتباط با اطلاعات حسابداری مدیریت استفاده می‌شود (جعفر و نوردین^۱، ۲۰۲۱). سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت ساختاری است که تکنیک‌های مختلفی را در خود گنجانده است که توسط یک سازمان برای جمع‌آوری، پردازش، مدیریت، گزارش دهی و بازیابی داده‌های مالی برای کمک به مدیران در راستای تصمیم‌گیری عینی استفاده می‌شود (عزیزی مهر و همکاران، ۱۴۰۳). اطلاعات ارائه شده توسط حسابداری مدیریت در صورتی موثر و کارآمد است که بتواند اطلاعات کاربردی را برای تصمیم‌گیری صحیح، دقیق و به موقع پشتیبانی کند. تناسب، دقت و صحت بین اطلاعات موجود در شرکت و نیازهای تصمیم‌گیرندگان، کیفیت تصمیمات اتخاذ شده را بهبود می‌بخشد و در نهایت می‌تواند عملکرد شرکت را بهبود بخشد (هاریات^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). سیستم اطلاعاتی حسابداری مدیریت ترکیبی از منابع انسانی و به کارگیری فناوری اطلاعات برای انتخاب، ذخیره، مدیریت و بازیابی داده‌ها به منظور پشتیبانی از فرآیند تصمیم‌گیری یک شرکت است (رسمی، ۲۰۲۲). نیاز رو به افزایش در حوزه‌های پاسخگویی سیاسی و مالی، مجموعه کاملتر و گسترده‌تری از سیستم‌های مدیریت و حسابداری را می‌طلبد تا بتواند برای تصمیم‌گیری و بهبود پاسخگویی، بازخوردی ارائه نماید. گزارش به گزارشگری مالی در بخش عمومی، با جهانی شدن موضوع بهسازی مدیریت منابع مالی و پاسخگویی در این بخش، افزایش یافته است. برنامه ریزی هزینه‌های آینده و تصمیم‌گیری‌های بزرگ مالی و استراتژیک برای تیم مدیریتی، می‌تواند بسیار حیاتی باشد (خجسته و همکاران، ۱۴۰۲). رویه‌های حاکمیت شرکتی می‌تواند بر تصمیمات استراتژیک شرکت مانند رویه‌های تأمین مالی، تأثیر بالاهمیتی داشته باشد؛ بنابراین، متغیرهای حاکمیت شرکتی مانند ترکیب هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره و اندازه هیئت‌مدیره می‌تواند تأثیر بااهمیتی بر تصمیمات ساختار سرمایه داشته باشد، هیئت‌مدیره بالاترین عضو سازمان است که مسئولیت مدیریت سازمان و عملیات آن را به عهده دارد و نقش مهمی در تصمیمات استراتژیک مانند ترکیب مالی ایفا می‌کند، هیئت‌مدیره یک شرکت می‌تواند به روش‌های مختلفی سازماندهی شود تا پاسخگوی نیازهای شرکت باشد، اعتقاد بر این است که هیئت‌مدیره شرکت خود تعارضات نمایندگی را کاهش

¹ Jaafar & Noordin

² Hariyati

نمی‌دهد بلکه ویژگی‌های آن عوامل مهمی در تعیین اثربخشی سازوکارهای حاکمیت شرکتی هستند (نوراله زاده و همکاران، ۱۴۰۰). حاکمیت شرکتی هسته اصلی سیستم مدرن سازمانی است و کیفیت اطلاعات حسابداری مبنای عملکرد مؤثر مکانیزم حاکمیت شرکتی است. کیفیت اطلاعات حسابداری نه تنها نقش تعیین‌کننده‌ای در مدیریت مالی شرکت ایفا می‌کند، بلکه تأثیر بسزایی در تصمیم‌گیری و توسعه شرکت دارد، بنابراین اهمیت کیفیت اطلاعات حسابداری برای متقاضیان آن بدیهی است (کای^۱، ۲۰۲۲). با توجه به بررسی ادبیات و موارد مطرح‌شده، هدف پژوهش بررسی نقش کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیران با تأکید بر حاکمیت شرکتی می‌باشد و درصدد پاسخگویی به سوالات زیر است:

- (۱) نقش کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیریت چگونه است؟
 - (۲) نقش کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت بر حاکمیت شرکتی چگونه است؟
 - (۳) نقش حاکمیت شرکتی بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیریت چگونه است؟
- در ادامه ابتدا به مبانی نظری و پیشینه پژوهش پرداخته، سپس، روش پژوهش، یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها ارائه‌شده و در نهایت بحث و نتیجه‌گیری و پیشنهادات ارائه می‌شود.

۲- پیشینه پژوهش

۲-۱- کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت

جهانی‌شدن و توسعه فناوری محیط کسب‌وکار را تغییر داده و باعث تشدید رقابت در بازار شده است. با توجه به شدت رقابت در بازار، تولیدکنندگان در تلاش برای بهبود عملکرد سازمانی خود هستند. این امر مدیران را بر آن می‌دارد تا اطلاعاتی را مطالبه کنند که دامنه وسیع‌تری دارد تا به آن‌ها در تحمل شدت رقابت بازار و دستیابی به اهداف و مقاصد کمک کند. با استفاده از اطلاعات حسابداری مدیریت، اهداف و مقاصد را می‌توان به‌طور کارآمد و مؤثر دست‌یافت، زیرا دامنه گسترده‌تر اطلاعات حسابداری مدیریت، تولیدکنندگان را برای تصمیم‌گیری بهتر، برنامه‌ریزی استراتژی‌های بهتر و کنترل مناسب حمایت می‌کند. متعاقباً هنگامی که اهداف و مقاصد محقق می‌شود، عملکرد سازمانی بهبود می‌یابد (جعفر و همکاران، ۲۰۲۱). حسابداری مدیریت، فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری، انباشت، تجزیه و تحلیل، آماده‌سازی، تفسیر و انتقال اطلاعات مالی مورد استفاده مدیریت برای برنامه‌ریزی، ارزیابی و کنترل سازمان و اطمینان از استفاده مناسب منابع و مسئولیت مدیریت می‌باشد (می‌هالا و اسینسی^۲، ۲۰۱۴). حسابداری مدیریت یک فرآیند دارای ارزش افزوده و بهبود مستمر از برنامه‌ریزی، طراحی، اندازه‌گیری و به کارگیری سیستم‌های اطلاعاتی مالی و غیرمالی است که راهنمای عمل مدیران و مشوق رفتار و پشتیبان و خالق ارزش‌های فرهنگی و اخلاقی لازم برای رسیدن به اهداف عملیاتی، تاکتیکی و راهبردی است (سحری و حیدر پور، ۱۴۰۰). از

¹ Cai

² Mihaila & Sciences

طریق حسابداری مدیریت، افراد اطلاعات را برای تیم مدیریت آماده، جمع‌آوری، پردازش و تولید می‌کنند؛ بنابراین می‌توان بهترین تصمیم‌ها مانند شاخص‌های کلیدی عملکرد کسب و کار و اهداف کوتاه مدت و بلندمدت سازمانی را توسعه داد (چانگ، ۲۰۲۳). چهار هدف اصلی فعالیت‌های حسابداری مدیریت عبارتند از: ۱. ارائه اطلاعات برای مدیران به‌منظور برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، ۲. کمک به مدیران در جهت‌دهی و کنترل فعالیت‌های عملیاتی، ۳. ایجاد انگیزه در مدیران و سایر کارکنان در جهت اهداف عملیاتی و ۴. سنجش عملکرد واحدهای فرعی و سایر کارکنان عملیاتی داخلی (الهاوتمه^۱، ۲۰۲۰). سیستم‌های اطلاعاتی باکیفیت می‌تواند به معنای یک سیستم اطلاعاتی موفق (مدیریت‌شده) یا مؤثر باشد یک سیستم اطلاعاتی باکیفیت معمولاً انعطاف‌پذیر، کارآمد، در دسترس و به‌موقع است. برای دستیابی به کیفیت سیستم اطلاعاتی، نیاز به تعهد مدیریت ارشد و همچنین مشارکت مدیریت ارشد به‌عنوان کاربر در توسعه سیستم‌های اطلاعاتی است (آنگادینی، ۲۰۱۵). اطلاعات باکیفیت، باید دارای ویژگی‌های اثربخشی، کارایی، محرمانه بودن، صادقانه بودن، یکپارچگی، قابلیت دسترس، منطبق و واقعی بودن را دارا باشد (مشایخ و همکاران، ۱۴۰۲). کیفیت سیستم اطلاعات حسابداری به توانایی سیستم برای پردازش داده‌های مالی و تولید اطلاعات حسابداری مفید برای تصمیم‌گیری مربوط می‌شود و در نتیجه موفقیت شرکت را تعیین می‌کند. سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت، به‌عنوان زیرسیستم، سیستم‌های اطلاعات حسابداری بیان می‌شود (مونتیرو و همکاران^۲، ۲۰۲۲). مفهوم کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت شامل ویژگی‌هایی است که می‌تواند به‌عنوان یک چارچوب یکپارچه در شرکت با استفاده از منابع برای ارائه اطلاعات مربوط به مدیران و کارمندان در یک سازمان، اعم از اطلاعات مالی یا اطلاعات غیرمالی، برای تصمیم‌گیری در سازمان و تحقق اهداف استفاده شود (محمدی و بدرلو، ۱۴۰۱). اندرسون^۳ (۲۰۰۳) بیان کرد که کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت با توانایی آن در ارائه اطلاعات صحیح موردنیاز مدیران در زمان مناسب (به‌موقع) اندازه‌گیری می‌شود. بر اساس تعاریف فوق، مفهوم کیفیت سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت در این مطالعه، مشخصاتی است که می‌تواند به‌عنوان یک چارچوب یکپارچه برای ارائه اطلاعات مرتبط در تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گیرد. بوکیج^۴ (۲۰۱۵) بیان می‌کند که کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی را می‌توان با سهولت استفاده، قابلیت اعتماد و یکپارچگی اندازه‌گیری کرد. در همین حال، چانگ (۲۰۱۲) کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی را با امنیت، سهولت استفاده و کارایی می‌سنجد. در همین حال، هایدمن (۲۰۰۸) به‌طور خاص کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت را با استفاده از ابعاد یکپارچگی، انعطاف‌پذیری، دسترسی رسمی سازی و غنای رسانه‌ای اندازه‌گیری می‌کند (زاینه^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). پژوهشگران مختلف از ابعاد یکپارچگی، انعطاف‌پذیری، قابلیت اطمینان و کارایی، دامنه وسیع، تجمیع،

¹ Al-Hawatmeh

² Monteiro

³ Anderson

⁴ Bocij

⁵ Zaena

به‌موقع بودن و ادغام برای کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت استفاده کرده‌اند (نوانتی، ۲۰۱۹؛ ناپیتوپولا^۲، ۲۰۲۰؛ هسانه و همکاران^۳، ۲۰۲۱؛ ارتی و همکاران^۴، ۲۰۲۱؛ جاسریادی، ۲۰۲۲).

۲-۲- حاکمیت شرکتی

حاکمیت شرکتی با بسیاری از جنبه‌های اداری، اقتصادی و اجتماعی مرتبط است. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۵ حاکمیت شرکتی را به‌عنوان «مجموعه‌ای از روابط بین هیئت‌مدیره یک شرکت، سهامداران آن و سایر ذینفعان؛ که ساختاری را فراهم می‌کند تا از طریق آن اهداف شرکت و ابزارهای آن تعیین و نیز دستیابی به آن اهداف و نظارت بر عملکرد» مشخص شود، تعریف می‌کند. حاکمیت شرکتی نقش اساسی در پیشگیری از بحران ها و ایجاد اعتماد سرمایه‌گذاران به اطلاعات حسابداری مندرج در گزارش های مالی ایفا می کند (الصباحی و اشوارا^۶، ۲۰۲۰). همچنین حاکمیت شرکتی شامل سیستمی از نهادها، سیاست‌ها و قوانین به‌منظور سازماندهی، عملیات و کنترل مؤثر شرکت و درعین‌حال تضمین منافع ذینفعان است. سیستمی از کنترل‌ها، امور مالی و سایر مسائلی است که تضمین می‌کند مدیران یک شرکت، عملیات آن را به‌طور مؤثر و در جهت درست هدایت می‌کنند. موفقیت یا شکست حاکمیت شرکتی تا حد زیادی تحت تأثیر ارزیابی و انتخاب مؤلفه‌ها در سیستم و ابزارهای مدیریتی است. حاکمیت شرکتی از حسابداری مدیریت برای افزایش عملکرد کسب‌وکار و شرکت‌ها استفاده می‌کند (لوی و همکاران^۷، ۲۰۲۱). رابطه بین حاکمیت شرکتی و انتخاب های مدیریتی برای خلق ارزش، موضوعی است که مورد توجه پژوهشگران قرار دارد. شیوه های حاکمیت شرکتی موجب افزایش ارزش شرکت می‌شوند. یک شرکت دارای سیستم حاکمیتی مؤثر می‌تواند ارزش خود را از طریق کاهش تضاد منافع بین سهامداران و مدیران و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش کارایی مدیریتی، افزایش دهد (نظیر و افزا^۸، ۲۰۱۸). یکی از ویژگی‌های اصلی حاکمیت شرکتی، ساختار هیات مدیره است که توسط تعداد کل مدیران هیات مدیره، اعضای مستقل، کمیته های آن و ... ارزیابی می‌شود. یکی دیگر از ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، دוגانگی وظایف مدیرعامل است که در آن فرد منفرد سمت رئیس و مدیرعامل را دارد. هیئت مدیره شرکت ها به عنوان گروه تصمیم‌گیری، نقطه کانونی تصمیم‌گیری شرکت ها هستند. موفقیت عملیات شرکت ها با ساختار وسایر ویژگی‌های تاکتیکی هیئت مدیره شرکتی که مدیران راتشکیل می دهد سنجیده می‌شود؛ بنابراین، ترکیب هیئت‌مدیره از نظرتنوع یکی از موضوعات

¹ Novianty

² Napitupulu

³ Hasanah

⁴ Irti

⁵ Organization For Economic Cooperation And Development (OECD)

⁶ Alasbahi & Ishwara

⁷ Loi

⁸ Nazir & Afza

مهمی است که در سطح جهانی توسط ذینفعان شرکت‌های مدرن با آن مواجه است (میرزا^۱، ۲۰۲۰). اجرای سالم حاکمیت شرکتی هزینه‌هایی را که یک شرکت باید متحمل شود کاهش می‌دهد و مزایای بلندمدتی را به همراه دارد. در واقع، شرایط مطلوب تنها تا زمانی می‌تواند حفظ شود که سرمایه‌گذاران به یک شرکت با مدیریت خوب اطمینان داشته باشند؛ بنابراین، شرکت‌ها باید انطباق حاکمیت شرکتی خود را بهبود بخشند، به طوری که مردم علاقه بیشتری به سرمایه‌گذاری در آنها داشته باشند. استفاده از حاکمیت شرکتی از منافع سهامداران و جامعه محافظت می‌کند و هیئت مدیره نقش نظارت و هدایت مدیریت را در بهینه‌سازی عملکرد یک شرکت ایفا می‌کند (زلفیکار^۲ و همکاران، ۲۰۲۰).

۲-۳- تصمیم‌گیری استراتژیک مدیریت

تئوری تصمیم‌گیری هسته اصلی موفقیت عملیات مدیریت در شرکت‌های صنعتی است که در آن تصمیم‌گیری مبتنی بر تجربه عملی و دانش و مبانی علمی در چارچوب یک سازمان است (الهاوتمه، ۲۰۲۰). تصمیم‌گیری عبارت است از ترکیب دانش، فکر، احساس و تصور به طوری که مجموعه حاصل قابل اجرا باشد. به مفهوم واضح‌تر تصمیم‌گیری به عبارت است از انتخاب یک راهکار از میان دو یا چند راهکار. یک تصمیم، انتخاب یک راه حل یا اقدام از بین مجموعه‌ای از اقدامات ممکن و جانشین‌های دیگر است (هاشمی بهرمان و همکاران ۱۴۰۱). برای رسیدن به اهداف یا نتایج دلخواه، تصمیم‌گیری فرآیندی است که متوجه یک مشکل می‌شود تحقیق برای اینکه بتواند مشکل را حل کند، راه حل‌ها و نتایج احتمالی آن‌ها را ارزیابی می‌کند. نتیجه این تحقیق و در نهایت انتخاب بهترین راه حل تصمیم‌گیری زمانی است که مدیران انتخاب می‌کنند و یکی از گزینه‌هایی را که در حال بررسی هستند اعمال کنند تا بتوانند اتفاق افتاده را مدیریت یا حل کنند (تامر و اینکوریز^۳، ۲۰۱۹). تصمیم‌گیری استراتژیک از چهار عنصر تشکیل شده است: زمینه، محتوا، فرآیند و نتیجه. زمینه به عوامل سازمانی و محیطی مربوط می‌شود. محتوا موضوع تصمیم استراتژیک است و می‌تواند تقریباً هر چیزی باشد. فرآیند را می‌توان به سادگی به عنوان «آنچه افراد درگیر در تصمیم‌گیری انجام می‌دهند» تعریف کرد. نتیجه شامل نتایج یا پیامدهای مهم تصمیم استراتژیک است (چنگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۵). انتخاب یک ساختار سازمانی مناسب یک کار اساسی و درعین حال بسیار پیچیده در هر شرکتی است. یک چالش اصلی این است که تشخیص دهیم که چه نوع تصمیماتی باید توسط مدیریت ارشد شرکت اتخاذ شود (گاگینبرگر و رولفینگ^۵، ۲۰۱۶). از آنجاکه تصمیم‌گیری از حساس‌ترین وظایف مدیران سازمان‌ها در عرصه‌های مختلف عملیات به شمار می‌رود، شناخت فرآیند، ساختار،

¹ Mirza

² Zulfika

³ Tamer & Inquiries

⁴ Cheng

⁵ Guggenberger, & Rohlfig-Bastian

سازوکارها و ویژگی‌های تصمیم‌ها برای هدایت و برقراری ارتباط در سازمان‌ها اهمیت فراوان دارد. برخلاف تصمیم‌های جاری (روتین) که بر مبنایی قاعده‌مند و در خلال انجام وظایف متداول یک سازمان انجام می‌گیرند، تصمیم‌های استراتژیک انتخاب‌هایی هستند که جهت‌گیری عمومی شرکت را با تخصیص منابع، تنظیم پیش‌آیندهای مهم یا هدایت اقدام‌های مهم در سطح شرکت، شکل می‌دهند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۹). حسابداری مدیریت شامل مجموعه‌ای از ابزارها و تکنیک‌ها برای حمایت از برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل در شرکت‌های تجاری است. از این‌رو، حسابداری مدیریت باید برای هیئت‌مدیره در تدوین و کنترل استراتژی یک شرکت ارزش بسیار زیادی داشته باشد (کی ام و اچ ام^۱، ۲۰۱۱). سیستم‌های اطلاعات حسابداری و عناصر آن (افراد، رویه‌ها و دستورالعمل‌ها، داده‌ها، نرم‌افزار، زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و کنترل‌های داخلی) عاملی مهم در تصمیم‌گیری‌های واحدهای اقتصادی است (پیری سقرلو و حجازی، ۱۴۰۲) سونارتا و آستوتی^۲ (۲۰۲۳) و رسمی (۲۰۲۰) در پژوهشی رابطه کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، کیفیت اطلاعات حسابداری و موفقیت در تصمیم‌گیری را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که کیفیت سیستم اطلاعات حسابداری بر موفقیت تصمیم‌گیری تأثیر مثبت دارد. همچنین، اولیا^۳ (۲۰۲۰) تأثیر کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت بر فرایند تصمیم‌گیری را مورد بررسی قرار داد، نتایج نشان داد که کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت بر فرایند تصمیم‌گیری در صنایع غذایی تأثیرگذار است. نتایج پژوهش، رامادهان^۴ (۲۰۱۸) نشان داد که با پیاده‌سازی یک سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت باکیفیت، می‌توان از طریق کسب اطلاعات مرتبط، دقیق، کامل، به‌موقع و تجمیع اطلاعات، به مدیریت ارشد در تصمیم‌گیری درست کمک کرد. محمدی و بدرلو (۱۴۰۱) تأثیر کنترل داخلی و شایستگی‌های مدیر بر حاکمیت شرکتی مطلوب با تأکید بر نقش میانجی کیفیت سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت را بررسی کردند، نتایج نشان داد که شایستگی‌های مدیریت از طریق نقش میانجی کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت بر حاکمیت شرکتی مطلوب و کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت شرکتی مطلوب تأثیر دارد. نوراله زاده و همکاران (۱۴۰۱) با بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی داخلی و تصمیم‌گیری مدیران به این نتیجه رسیدند که حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی داخلی و تصمیم‌گیری مدیران تأثیر مثبتی دارد. سحری و حیدر پور (۱۴۰۰) در پژوهشی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با محوریت حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت مورد بررسی قرار داده و نتایج نشان داد که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت بر مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند. کردلویی و عوض زاده (۱۳۹۶) سازگاری حسابداری مدیریت استراتژیک و تصمیم‌گیری استراتژیک بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کرد و نتایج نشان داد که

^۱ KM & HM

^۲ Sunarta& Astuti

^۳ Aulia

^۴ Ramadhan

سازگاری حسابداری مدیریت استراتژیک بانک با توجه به سه سطح دستیابی به اطلاعات مشتری، رقبا و صنعت تأثیر مثبت و معناداری بر تصمیم‌گیری‌های استراتژیک مدیریت دارد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش به لحاظ هدف کاربردی، بر اساس نوع داده کیفی است. جهت دستیابی به اهداف پژوهش، از روش پدیدارشناسی استفاده شد. به‌منظور تحلیل داده‌ها روش تحلیل محتوا، مورد استفاده قرار گرفت. خلاصه روش پژوهش انجام‌شده در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- روش پژوهش

روش پژوهش بر اساس هدف	کاربردی	روش جمع‌آوری داده‌ها	مصاحبه عمیق
روش پژوهش بر اساس نوع داده‌ها	کیفی	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	تحلیل محتوا
روش نمونه‌گیری	گلوله برفی	نرم‌افزار مورد استفاده	مکس کیودا ^۱

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جامعه مورد مطالعه پژوهش را خبرگان، شامل اساتید حسابداری که دروس حسابداری و حاکمیت شرکتی را تدریس کرده باشند، مدیران و اعضای هیات مدیره شرکت‌های تولیدی که دارای تجربه حداقل ۲ دوره تصدی در شغل مربوطه بوده و از دانش مالی برخوردار باشند، تشکیل می‌دهد. از آنجا که اساتید دانشگاه نگاه نظری و علمی به مسائل دارند و خبرگان صنعت یعنی مدیران و اعضای هیات مدیره دارای تجربه عملی می‌باشند بنابراین از هر دو گروه به‌منظور اطمینان استفاده شده است. به‌منظور پاسخ به سؤال اصلی پژوهش از پروتکل مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شده که شامل ۹ سؤال در حوزه کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت، حاکمیت شرکتی و تصمیم‌گیری استراتژیک می‌باشد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری گلوله برفی جهت انجام مصاحبه‌ها استفاده شد. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد که در این پژوهش اشباع با انجام ۱۵ مصاحبه اتفاق افتاد. مشخصات خبرگان در جدول ۲ ارائه شده است.

ابتدا با استفاده از روش کتابخانه‌ای، مصاحبه نیمه ساختاریافته طراحی گردید سپس در نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰، کدگذاری باز و محوری انجام و مؤلفه‌ها و شاخص‌ها استخراج گردید و در نهایت مدل نهایی ارائه گردید. در پژوهش حاضر، از شاخص کاپای کوهن برای سنجش پایایی کدگذاری مصاحبه‌ها استفاده شد. در این راستا، دو خبره حسابداری که از نحوه کدگذاری اطلاع نداشتند، اقدام به دسته‌بندی کدها نمودند. سپس مفاهیم ارائه شده

¹ MAXQDA

با یکدیگر مقایسه گردید و ضریب کاپا توسط نرم‌افزار اس پی اس ۲۶^۱ محاسبه شد. مطابق جدول ۳ نتیجه ضریب کاپای کوهن برای پژوهش حاضر ۰/۸۶۳ در سطح معناداری ۰/۰۰۰ به دست آمد که نشان‌دهنده توافق بالا بین دو پاسخ‌دهنده و نهایتاً تأیید پایایی کدها است. برای دستیابی به روایی، از معیارهای ارزیابی لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) استفاده شد. گوبا و لینکلن از معیار «قابلیت اعتماد»، جهت ارجاع به ارزیابی کیفیت نتایج کیفی استفاده می‌کنند. قابلیت اعتماد، به بیانی ساده، میزانی است که در آن می‌توان به یافته‌های یک تحقیق کیفی متکی بود و به نتایج آن‌ها اعتماد کرد. گوبا و لینکلن (۱۹۸۵) معتقدند که معیار قابلیت اعتماد دربرگیرنده چهار معیار باورپذیری، اطمینان‌پذیری، تأیید پذیری و انتقال‌پذیری می‌باشد. از آنجاکه کدگذاری توسط خبرگان مورد تأیید قرار گرفت. مدل نهایی فاز کیفی، میان چند تن از اساتید دانشگاهی و خبرگان توزیع و بازخورد نتایج ایشان دریافت شد. همچنین، مشارکت‌کنندگان متنوعی انتخاب شدند، بنابراین از روایی برخوردار است.

جدول ۲- مشخصات خبرگان

سمت سازمانی		رشته تحصیلی			مدرک تحصیلی	
هیات مدیره	مدیرعامل	اساتید دانشگاه	حسابداری	مدیریت	اقتصاد	کارشناسی ارشد
۸	۳	۴	۷	۶	۲	۸
تعداد کل مصاحبه‌شونده‌ها		۱۵				

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۳- ضریب کاپا

سطح معناداری	ضریب کاپا ^۲	جمع	پاسخگوی اول			
			تصمیم‌گیری استراتژیک	حاکمیت شرکتی	کیفیت اطلاعات حسابداری مدیریت	
۰/۰۰۰	۰/۸۶۳	۷	۱	۰	۶	کیفیت اطلاعات حسابداری مدیریت
		۱۱	۰	۱۱	۰	حاکمیت شرکتی
		۷	۶	۰	۱	تصمیم‌گیری استراتژیک
		۲۵	۷	۱۱	۷	جمع

منبع: یافته‌های پژوهشگر

^۱ SPSS 26

^۲ Kappa

۴- یافته‌های پژوهش

در مجموع ۱۵ مصاحبه انجام شد. ۵۴ درصد مشارکت‌کنندگان را اعضای هیات مدیره و ۲۰ درصد آن را مدیرعامل و ۲۶ درصد را اساتید دانشگاه تشکیل داده است. ۴۶/۷ درصد رشته تحصیلی حسابداری و ۱۳/۳ درصد اقتصاد و ۴۰ درصد مدیریت بودند. ۵۳/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۴۶/۷ درصد مصاحبه‌شونده‌ها مدرک دکتری تخصصی و حرفه‌ای داشتند. تحلیل داده‌ها با استفاده از رویکرد کدگذاری سه مرحله‌ای صورت گرفت که شامل کدگذاری باز، محوری و گزینشی یا انتخابی می‌باشد. با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا انجام شده است. در ادامه یافته‌های پژوهش به تفکیک ارائه می‌شود:

کدگذاری باز: کدگذاری باز در نظریه‌پردازی داده محور فرآیندی تحلیلی است که طی آن مفاهیم، شناسایی و بر اساس خصائص و ابعادشان بسط می‌یابند (سحری و حیدر پور، ۱۴۰۰). مصاحبه‌های انجام‌شده که اکثر مصاحبه‌شوندگان اجازه ضبط هنگام انجام مصاحبه را داده بودند، ابتدا در قالب ورد^۱ درآمدند و سپس وارد نرم‌افزار مکس کیودا برای تحلیل شدند. در این مرحله ۲۵ کد به دست آمد.

کدگذاری محوری: در مرحله بعد کدگذاری محوری انجام شد. در این مرحله مقوله‌ها ایجاد می‌شود. کدها و شاخص‌های به‌دست‌آمده از کدگذاری باز، با توجه به شباهت و تفاوت‌ها در قالب مؤلفه‌ها طبقه‌بندی شد. در این مرحله در ۳ بعد و ۱۵ مؤلفه طبقه‌بندی شد. این ابعاد و مؤلفه‌ها شامل: ۱- کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت (دامنه وسیع، به‌موقع بودن، یکپارچگی یا ادغام و تجمیع) ۲- حاکمیت شرکتی (استقلال هیات مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، داشتن دانش مالی هیات مدیره، کمیته حسابرسی و تعداد جلسات) ۳- تصمیم‌گیری استراتژیک (تخصیص منابع، خرید یا ساخت، قبول یا رد سفارش خاص، توقف یا ادامه تولید، بودجه‌بندی و انتخاب پروژه‌ها) می‌باشد. کدگذاری محوری در قالب جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴- کدگذاری محوری

مؤلفه اصلی	مؤلفه فرعی	فراوانی	مصاحبه
کیفیت سیستم اطلاعاتی حسابداری مدیریت	دامنه وسیع	۱۴	۱۵، I _{۱۴} ، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _{۱۰} ، I _۸ ، I _۷ ، I _۶ ، I _۵ ، I _۴ ، I _۳ ، I _۲ ، I _۱
	به‌موقع بودن	۱۵	۱۵، I _{۱۴} ، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _{۱۰} ، I _۹ ، I _۸ ، I _۷ ، I _۶ ، I _۵ ، I _۴ ، I _۳ ، I _۲ ، I _۱
	یکپارچگی یا ادغام	۱۲	۱۵، I _{۱۴} ، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _۹ ، I _۸ ، I _۷ ، I _۶ ، I _۵ ، I _۳ ، I _۱
	تجمیع	۱۲	۱۴، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _{۱۰} ، I _۹ ، I _۸ ، I _۶ ، I _۵ ، I _۳ ، I _۲ ، I _۱
حاکمیت شرکتی	استقلال هیات مدیره	۱۱	۱۵، I _{۱۴} ، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _{۱۰} ، I _۸ ، I _۶ ، I _۵ ، I _۴ ، I _۳ ، I _۱
	دوگانگی وظیفه مدیرعامل	۱۰	۱۵، I _{۱۴} ، I _{۱۳} ، I _{۱۲} ، I _{۱۱} ، I _۹ ، I _۷ ، I _۵ ، I _۴ ، I _۳
	داشتن دانش مالی هیات مدیره	۸	۱۵، I _{۱۳} ، I _۹ ، I _۸ ، I _۶ ، I _۴ ، I _۳ ، I _۱

^۱ Word

مؤلفه اصلی	مؤلفه فرعی	فراوانی	مصاحبه
تصمیم‌گیری استراتژیک	کمیته حسابرسی	۸	۱۳, I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۱ I
	تعداد جلسات	۹	۱۴, I _{۱۳} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۳ , I _۲ I
	تخصیص منابع	۱۵	۱۵, I _{۱۴} , I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I
	خرید یا ساخت	۱۳	۱۵, I _{۱۴} , I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I
	قبول یا رد سفارش خاص	۱۳	۱۵, I _{۱۴} , I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I
	توقف یا ادامه تولید	۱۳	۱۴, I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I
	بودجه‌بندی	۱۵	۱۵, I _{۱۴} , I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I
	انتخاب پروژه‌ها	۱۴	۱۵, I _{۱۴} , I _{۱۳} , I _{۱۲} , I _{۱۱} , I _{۱۰} , I _۹ , I _۸ , I _۷ , I _۶ , I _۵ , I _۴ , I _۳ , I _۲ , I _۱ I

منبع: یافته‌های پژوهشگر

کدگذاری گزینشی یا انتخابی: در مرحله کدگذاری باز ۲۵ مفهوم شناسایی شد، در مرحله کدگذاری محوری در ۳ بعد و ۱۵ مؤلفه طبقه‌بندی گردید. پس از بررسی و جمع‌بندی نهایی، مدل مفهومی پژوهش ارائه گردید که در شکل ۱ نمایش داده شده است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهشگر

در جدول ۵ مؤلفه‌ها و شاخص‌های استخراج‌شده ارائه گردید.

جدول ۵- مؤلفه و شاخص

ابعاد	مؤلفه	شاخص
کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت	دامنه وسیع	اطلاعات مالی
		غیرمالی
		عوامل داخلی
		خارجی
	به‌موقع بودن	دسترسی سریع و بهنگام به اطلاعات
	یکپارچگی یا ادغام	اطلاعات بخش‌های مختلف
	تجمع	تشریح یا فشردگی اطلاعات
حاکمیت شرکتی	استقلال هیات مدیره	غیرموظف بودن اعضاء هیات مدیره و عدم انجام کار اجرایی
		نداشتن چند شغل
		عدم ارتباط خویشاوندی یا تجاری با مشتریان و تأمین‌کنندگان
		جدایی بین رئیس هیات مدیره و مدیرعامل
	داشتن دانش مالی هیات مدیره	تحصیلات در حسابداری، مدیریت و اقتصاد
		آشنایی با صنعت
	کمیته حسابرسی	صحت گزارش‌های مالی
		انتخاب حسابرس مستقل
		تعداد جلسات
		استقلال کمیته
تعداد جلسات	تعداد جلسات برگزارشده در ماه	
تخصیص منابع	تخصیص منابع	تخصیص منابع مالی
	خرید یا ساخت	خرید یا ساخت مواد اولیه موردنیاز تولید محصول
		ظرفیت بلااستفاده
	قبول یا رد سفارش خاص	قبول سفارش خاص
		ادامه تولید یا توقف تولید محصول
	بودجه‌بندی	تهیه بودجه
	انتخاب پروژه‌ها	انتخاب از میان چند پروژه

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۵- بحث و نتیجه‌گیری

تصمیم‌گیری عامل اصلی موفقیت کسب‌وکار است. فرایند تصمیم‌گیری تحت تأثیر عوامل داخلی و خارجی می‌باشد. مدیریت یک شرکت نیازمند انواع اطلاعات به موقع و دقیق مورد نیاز برای تصمیم‌گیری‌های مختلف مدیریتی است. بدون پشتیبانی از داده‌ها و اطلاعات، ممکن است تصمیمات مدیریت اشتباه باشد. کیفیت اطلاعات در دسترس تصمیم‌گیرنده، تأثیر بسزایی بر کیفیت تصمیم اتخاذ شده دارد. هرچه کیفیت آن اطلاعات بالاتر باشد، تصمیم‌گیرنده انتخاب بهتری دارد. اطلاعات باعث افزایش دانش تصمیم‌گیرنده و کاهش خطرات مربوط به تصمیم‌گیری می‌شود (الهاوتمه، ۲۰۲۰). هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت بر تصمیم‌گیری استراتژیک با توجه به حاکمیت شرکتی است. به‌منظور دستیابی به هدف پژوهش از روش کیفی، پدیدارشناسی استفاده شد. بدین منظور ۱۵ مصاحبه با مدیران، اعضای هیات مدیره و اساتید حسابداری انجام شد و پس از کدگذاری انجام‌شده، ۲۵ کد به دست آمد و در ۳ بعد، کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت، حاکمیت شرکتی و تصمیم‌گیری استراتژیک و ۱۵ مؤلفه دامنه وسیع، به‌موقع بودن، یکپارچگی یا ادغام و تجمیع (کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت)، استقلال هیات مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، داشتن دانش مالی هیات مدیره، کمیته حسابرسی و تعداد جلسات (حاکمیت شرکتی) و تخصیص منابع، خرید یا ساخت، قبول یا رد سفارش خاص، توقف یا ادامه تولید، بودجه‌بندی و انتخاب پروژه‌ها (تصمیم‌گیری استراتژیک) طبقه‌بندی و مدل مفهومی پس از تأیید خبرگان ارائه گردید. نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی از جمله عوامل داخلی هستند که تصمیم‌گیری استراتژیک مدیران را در شرکت‌های تولیدی تحت تأثیر قرار می‌دهند. نتایج نشان داد که کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیران تأثیر می‌گذارد. به‌عبارت دیگر اگر اطلاعات حسابداری مدیریت دارای ویژگی دامنه وسیع، به‌موقع بودن، یکپارچه و تجمیع باشد، تصمیمات استراتژیک مناسب و خوبی از سوی مدیران اتخاذ می‌شود. نتایج پژوهش با پژوهش سونارتا و آستوتی (۲۰۲۳)، سوارز (۲۰۲۲)، رسمی (۲۰۲۰)، رامادهان (۲۰۱۸)، لین (۲۰۱۴)، پور یوسف و همکاران (۱۳۹۵) به لحاظ ابعاد مرتبط و به‌موقع بودن اطلاعات، تجمیع و دامنه وسیع، ادغام با پژوهش حاضر همخوانی و همسوئی دارد. از میان ابعاد کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت، به موقع بودن اطلاعات بیشترین نقش را در تصمیم‌گیری مدیران داشت. تمامی مشارکت‌کنندگان بیان داشتند که به موقع بودن اطلاعات بیشترین نقش را در استفاده از اطلاعات را دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که پشتیبانی مدیریت ارشد از سیستم‌های حسابداری مدیریت و استفاده از فناوری‌های نوآورانه کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مدیریت را تحت تأثیر قرار می‌دهد. نتایج، با پژوهش آتی (۲۰۲۲)، اولیا (۲۰۲۰)، نوانتی (۲۰۱۹) از جهت تأثیر اخلاق حرفه‌ای و پشتیبانی مدیریت ارشد، سیستم‌های فناوریانه هم‌راستا است. همچنین، کنترل داخلی و اخلاق حرفه‌ای از جمله مواردی هستند که بر کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت تأثیرگذار هستند. حاکمیت شرکتی بر تصمیم‌گیری استراتژیک تأثیر می‌گذارد. وجود اعضای

غیرموظف در هیات مدیره، جدایی بین رئیس هیات مدیره و مدیرعامل، تحصیلات در حسابداری، مدیریت و اقتصاد، استقلال کمیته حسابرسی و تعداد جلسات برگزار شده در ماه از جمله عواملی هستند که تصمیم‌گیری استراتژیک را تحت تأثیر قرار می‌دهند. نتایج نشان داد که از میان ابعاد حاکمیت شرکتی، استقلال هیات مدیره نقش و تأثیر بسزایی را بر تصمیم‌گیری استراتژیک مدیران داشت. نتایج پژوهش با پژوهش ماسیکات^۱ (۲۰۲۱)، میرزا (۲۰۲۰)، ناپیتوپولا (۲۰۲۰) به لحاظ نقش استقلال هیات مدیره، دانش مالی، کمیته حسابرسی همسو است. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که مدیران در تخصیص منابع و بودجه‌بندی، از اطلاعات ارائه شده توسط حسابداری مدیریت بیشترین استفاده را می‌کنند؛ بنابراین با توجه به موارد بیان‌شده، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

- مدیریت ارشد از طریق تأمین نیروی انسانی، سخت‌افزار، نرم‌افزار و تأمین بودجه موردنیاز می‌تواند نقش مهمی در کیفیت اطلاعات ارائه‌شده توسط حسابداران مدیریت شرکت ایفا کند که نهایتاً منجر به ارائه اطلاعات باکیفیت جهت تصمیم‌گیری استراتژیک از سوی مدیران می‌شود.
 - استفاده از فناوری‌های جدید و به‌روز منجر به ارائه اطلاعات باکیفیت‌تر و به‌موقع می‌شود.
 - نتایج نشان داد که مهم‌ترین عامل در استفاده یا عدم استفاده از اطلاعات حسابداری مدیریت از سوی مدیران برای تصمیم‌گیری استراتژیک به‌موقع بودن اطلاعات است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود که شرایط لازم برای ارائه اطلاعات به‌موقع فراهم شود.
 - استقلال هیات مدیره از جمله مواردی بود که می‌تواند تصمیم‌گیری استراتژیک را تحت تأثیر قرار دهد، بنابراین پیشنهاد می‌شود که از اعضای غیرموظف در ترکیب هیات مدیره استفاده شود.
- مانند هر پژوهشی، پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی روبرو است. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل داخلی و خارجی بر کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که عوامل مؤثر بر کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری مدیریت از جمله استفاده از فناوری‌ها را به‌صورت جداگانه موردبررسی قرار گیرد. همچنین، در پژوهش حاضر مکانیزم‌های داخلی حاکمیت شرکتی موردبررسی قرار گرفته است به‌ویژه هیات مدیره بنابراین پیشنهاد می‌شود که سایر متغیرهای حاکمیت شرکتی نیز موردبررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

- پیری سقرلو، مهدی و حجازی، رضوان. ۱۴۰۲. ارزیابی تطابق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری شهرداری تهران با اصول استاندارد ایزو ۹۲۴۱، *قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری*، ۲ (۸)، صص. ۱ تا ۳۴
- خجسته، علیرضا، رهنمای رودپشتی، فریدون، نیکومرام، هاشم، زمانی مقدم، افسانه، طالب نیا، قدرت اله. ۱۴۰۲. ارائه الگوی تصمیم‌گیری مالی مبتنی بر حسابرسی عملکرد مدیریت، *قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری*، ۱ (۲)، صص ۶۱-۹۰.

¹ Massicotte

رهنمای‌رودپشتی، فریدون. نیکومرام، هاشم؛ و محمودی، محمد. ۱۳۹۲. سنجش تأثیر سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت مبتنی بر پشتیبانی تصمیم و هوش تجاری بر عملکرد مالی واحدهای اقتصادی. (پژوهشگر) فصلنامه مدیریت، ۱۰(۳۲)، صص. ۱۱۱-۱۲۲.

سحری، محمدرضا؛ و حیدر پور، فرزانه، ۱۴۰۰. «ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت». فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۲ (۱) صص. ۱۴۹-۱۶۳

عزیزی مهر، علی، طالب نیا، قدرت اله، و کیلی فرد، حمیدرضا، ۱۴۰۳. ارائه الگوی سیستم محاسبه‌داری مدیریت مبتنی بر قابلیت پویای سیستم اطلاعات حسابداری، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۳(۲)، صص ۱-۱۳.

محمدی، محمد و بدرلو، شیدا. ۱۴۰۱. تأثیر کنترل داخلی و شایستگی‌های مدیر بر حاکمیت شرکتی مطلوب با تأکید بر نقش میانجی کیفیت سیستم اطلاعات حسابداری. مدیریت چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۵(۵۷)، صص. ۲۵-۱.

مشایخ، شهناز و پارسایی، مونا و عسکرزاده، پریا. ۱۴۰۲. رابطه کیفیت اطلاعات حسابداری و سرمایه‌گذاری حقوقی بر کارایی سرمایه‌گذاری در بانک‌های عضو بازار سرمایه ایران، قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۲(۵)، صص. ۵۹-۸۶.

نادری، سعید، یعقوب نژاد، احمد و حیدر پور، فرزانه. ۱۳۹۷. «بررسی تأثیر سازوکار حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت». فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، ۱۱(۳۹)، صص. ۸۳-۹۷.

نوراله‌زاده، نوروز، تشکری، مرتضی و اسدی، امیرحسین. ۱۴۰۰. بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی داخلی و تصمیم‌گیری مدیران. چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۴(۴۴)، صص. ۷۶-۶۴.

هاشمی بهرمان، مریم و پورزمانی، زهرا و بنی مهد، بهمن. ۱۴۰۱. نقش سبک‌های تصمیم‌گیری در مدیریت سود فرصت‌طلبانه، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۳ (۵۰)، صص ۲۰۳-۲۱۲

هاشمی، محمدصادق، معینیان، امین و نرگسیان، عباس. ۱۳۹۹. تبیین نقش ساختار مالکیت بنگاه در فرایند تصمیم‌گیری استراتژیک هیئت‌مدیره: مطالعه چند موردی بانک‌های دولتی، شبه خصوصی و خصوصی. مدیریت دولتی، ۱۲(۳)، صص. ۵۸۳-۵۵۰.

Alasbahi, Aiman Hamood Mohammed Ali & Ishwara, P. 2020. Contributions of Corporate Governance to Improving the Quality of Accounting Information: An Overview. *Mukt Shabd Journal*, 4(6), pp.205-225.

Al-Hawtmeh, Omar Mohammad. 2020. The Effect of Managerial Accounting on the Quality of Decision-Making. *The Journal of Social Sciences Research*, 6(5), pp.544-552

- Anggadini, Sri Dewi. 2015. The effect of top management support and internal control of the accounting information systems quality and its implications on the accounting information quality. *Information Management and Business Review*, 7(3), pp.93-102.
- Cai, Han. 2022. Research on the Influence of Corporate Governance on the Quality of Accounting Information Disclosure. *3rd International Conference on Advances in Social Sciences and Sustainable Development*, pp.530-539.
- Chang, Kirk, Lasyoud, Alhashmi Aboubaker, & Osman, Diaeldin. 2023. Management accounting system: Insights from the decision making theories. *Social Sciences & Humanities Open*, 8(1), pp.1-6.
- Cheng, Vincent Ting Pong, & Lok, Peter. 2015. Strategic decision-making criteria and process of top management on technology adoption in the travel agency industry. *Information Technology & Tourism*, 15, pp.189-208.
- Guggenberger, Martin, & Rohlfing-Bastian, Anna. 2016. Delegation of strategic decision-making authority to middle managers. *Journal of Management Control*, 27, pp.155-179.
- Hariyati, H. Nuswantara, D.A. Hidayat, R.A. and Putikadea, I. 2023. Management accounting information system and intellectual capital: a way to increase SME's business performance. *Jurnal Siasat Bisnis*, 27(1), pp.61-75.
- Hasanah, Uswatun, Ningrum, Dwioctavia, & Rahayu, Indri Alya. 2021. The Influence of Organizational Culture on the Quality of Management Accounting Information Systems and Its Impact on Managerial Performance. *JASa (Jurnal Akuntansi, Audit dan Sistem Informasi Akuntansi)*, 5(1), pp.156-167.
- Irti, Ingsun Kumala. Irfan, I. & Sari, Maya 2021. The Influence of Management Accounting Information Systems on Managerial Performance with Decentralization as Moderating Variables in PT. Perkebunan Nusantara II (Persero) Tanjung Morawa. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 4(4), pp.8204-8214.
- Jaafar, Nur Farzianie. & Noordin, Raman. 2021. The role of management accounting information in improving the performance of the manufacturing industry in Malaysia during the intensity of market competition. *Malaysian journal of business and economics (mjbe)*, 8(1), pp.157-176.
- Jusriadi, Edi. 2022. Moderation of Leadership Style: Management Accounting Information Systems and Management Control Systems on Managerial Performance. *ATESTASI: Jurnal Ilmiah Akuntansi*, 5(1), pp.16-32.
- Loi, Huynh, Duc, Le Doan Minh & HUNG, Nguyen Thanh. 2021. Governance, Audit Committee and Strategic Management Accounting in Listed Companies in Vietnam. *International Conference on Emerging Challenges: Business Transformation and Circular Economy (ICECH 2021)* pp. 1-14
- MK, Mayanja, & Hm. Van der Poll. 2011. Management Accounting: An Instrument for Implementing Effective Corporate Governance. *African Journal of Business Management*, 5(30), pp.12050-12065.
- Mihăilă, Mădălina. 2014. Managerial accounting and decision making, in energy industry. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 109, pp.1199-1202.
- Mirza, Nauman Iqbal, Malik, Qaisar Ali, & Mahmood, Ch Kamran. 2020. The value of board diversity in the relationship of corporate governance and investment decisions of Pakistani firms. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(4), pp.2-16.

- Monteiro, Albertina Paula, Vale, Joana, Leite, Eduardo, Lis, Marcin, & Kurowska-Pysz, Joanna. 2022. The impact of information systems and non-financial information on company success. *International Journal of Accounting Information Systems*, 45, pp.100557.
- Napitupulu, I. H. 2020. Internal control, manager's competency, management accounting information systems and good corporate governance: Evidence from rural banks in Indonesia. *Global Business Review*, 24(3), pp.563-585.
- Nazir, Mian Sajid, & Afza, Talat. 2018. Does managerial behavior of managing earnings mitigate the relationship between corporate governance and firm value? Evidence from an emerging market. *Future Business Journal*, 4(1), pp.139-156.
- Novianty, Ilham Hidayah. 2019. The quality of management accounting information systems from users' ethics, environmental uncertainty, and top management support perspectives (An Empirical Case of Local Government in Indonesia). *Economics and Law*, 20(1), pp.1-10.
- Sunarta, I Nyoman, & Astuti, Partiwi Dwi. 2023. The Influence Quality Accounting Information Systems, Quality Accounting Information, and Decision-Making Success. *Journal of Economics, Finance and Management Studies*, 6(1), pp.358-366
- Tamer, Gülay. 2019. Strategic effects of managers' leadership characteristics and control focus on decision making styles: an application in Istanbul province. *International journal of entrepreneurship and management inquiries*, 3(4), pp.127-145.
- Zaena, Rosye Rosaria. asyari, d. & suryaningsih, Maria. 2022. Quality management accounting information system using the EUCS (end-user computing satisfaction) model. *Iconic Research And Engineering Journals*, 5(11), pp.51-60
- Zulfikar, Rudi, Lukviarman, Niki, Suhardjanto, Djoko, Ismail, Tubagus, Dwi, Astuti, Kurniasih, & Meutia, Meutia. 2020. Corporate governance compliance in banking industry: The role of the board. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(4), pp.2-18.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Analysis of Senior Managers' Decision-Making with an Emphasis on the Role of Management Accounting Information Systems and Corporate Governance

Mohammad Geravand¹
Farzaneh Haiderpour²

Received: 2025/March/31 Accepted: 2025/June/04

Abstract

Due to globalization and increasing competition, managers need information to make decisions. Management accounting information systems provide analytical tools for managers to improve decision making. On the other hand, the quality of management accounting information systems play an important role as information providers in managers' decision-making and improving the performance of organizations. Corporate governance influences strategic decisions. The purpose of the research is the analysis of senior managers' decision-making with an emphasis of the role of the quality of management accounting information systems and the characteristics of corporate governance. In order to achieve the goal of the research, phenomenological method and in-depth interview were used. Using the snowball sampling method, 15 interviews were conducted with university professors, managers and board members of manufacturing companies during 1402 and were analyzed with MAXQDA 20 software. After data analysis and open and axial coding, 25 codes were obtained, which were classified into 3 categories and 15 components. Finally, the conceptual model was presented. The results showed that the quality of management accounting information systems and corporate governance affects the strategic decision-making of managers. Also, senior management support for management accounting systems, use of innovative technologies, internal control and professional ethics are among the things that influence the quality of management accounting information systems.

Keywords: Quality of Management Accounting Information Systems, Corporate Governance, Strategic Decision Making, Phenomenology

¹. Department of Accounting, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran mohammad.geravand@iau.ir

². Department of Accounting, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding author) fheidarpoor@iau.ac.ir

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی